

Ogólna sytuacja na rynku żywnościowym znajduje swoje odbicie w poczynaniach użytkowników działek pracowniczych oraz ogródków przydomowych. Rośnie zainteresowanie intensywną uprawą działek, a więc uzyskaniem maksymalnie dużych plonów warzyw i owoców, jednocześnie wzrasta także zainteresowanie hodowlą królików, drobiu i innych zwierząt, co umożliwia złagodzenie ogólnego a tak dotkliwego braku mięsa i jaj.

Dla osiągnięcia pozytywnych efektów w hodowli trzeba jednak spełnić wiele wymagań, warunki bytowania mają bezpośredni wpływ na przyrosty, zdrowotność i nieśność drobiu. Ponieważ w hodowli drobiu na działce największe znaczenie mają kury, chcemy temu tematowi poświęcić nieco miejsca.

Hodowane kury nie zawsze mają odpowiednie warunki, ponieważ na kurniki przeznaczają się klatki, budy, skrzynie itp., mało odpowiadające wymogom, jakie powinny być zachowane. Sprawa jest nieco prostsza w przypadku hodowli kur dorosłych, natomiast wymagania kurczaków są znacznie większe.

Dlatego uważamy za celowe podanie na wstępie kilku uwag ogólnych: ciepota ciała kurczęcia wynosi około 41°C a więc zanim puch nie będzie zastąpiony przez pióra, w nieodpowiednich warunkach straty ciepła są zbyt duże tak, że organizm kurczęcia nie może ich wyrównać i kurczę ginie. Dlatego dla przetrwania i odpowiedniego wzrostu kurcząt muszą być zachowane odpowiednie temperatury (tabela 1).

Temperaturę mierzymy umieszczając termometr pod okapem sztucznej kwoki, kilka cm nad ściółką. Osiągnięcie i utrzymanie takiej temperatury możliwe jest przez dobre izolowanie ścian i okien a także wejść, stosowanie ściółki a tam, gdzie jest światło elektryczne można stosować promienniki podczerwieni zawieszane u sufitu w taki sposób, ażeby można było regulować wysokość zawieszenia.

Dla dorosłych kur temperatura w kurniku nie powinna nigdy spadać poniżej 5°C, spadek temperatury powoduje natychmiastowy spadek nieśności. W warunkach działko-

Tabela 1

Optymalne temperatury powietrza w pomieszczeniu dla kurcząt (przy sztucznej kwoce)

Wiek kurcząt (tygodnie)	Temperatura °C
1	32-28
2	28-26
3	26-24
4	24-22
5	22-20
6	20-18

wych najkorzystniej jest stosować hodowlę na głębokiej ściółce. Zadaniem ściółki jest chronienie kur przed zimnem i ułatwienie usuwania nawozu a wreszcie możliwość stworzenia suchego i miękkiego legowiska. Aby zapewnić te warunki ściółka musi mieć zdolność dobrego chłonięcia wilgoci.

Jako materiału na ściółkę można używać torfu, słomy, suchych liści, trocin, drobnych wiórów, plew itp. Słomę trzeba pociąć na kawałki długości 5-7 cm. W ściółce wytwarza się ciepło, dzięki czemu w środkowej jej warstwie temperatura może wynosić 20-30°C, co powoduje podniesienie temperatury w kurniku a przez to przyczynia się do podniesienia nieśności kur w zimie. Trzeba jednak kontrolować i nie dopuszczać do zawilgocenia ściółki co osiąga się przez przetrząsanie jej oraz sprawną wentylację. Podłogę przed założeniem głębokiej ściółki należy wysypać na sucho gaszonym wapnem w ilości około 1 kg/m². Ściółkę zakłada się w jesieni w okresie suchym, usypując pierwszą warstwę grubości 5-8 cm. Po pewnym czasie (około dwóch tygodni) porusza się ją dla przemieszania z odchodami oraz w celu przemieszczenia odchodów do dolnych warstw ściółki, dodając przy tym świeżą warstwę grubości 3-5 cm. Czynności powtarza się aż do uzyskania warstwy grubości około 30 cm. Należy pamiętać, że ściółka nie może być nadmiernie zawilgocona.

Od południowej strony kurnika można wydzielić wybieg, co umożliwi wygrzewanie się kur w słońcu zimą i wczesną wiosną, dobrze jeżeli wybieg jest utwardzony. Celowe jest również wyłożenie na wybiegu warstwy słomy grubości 10-15 cm, co stwarza kurom lepsze warunki do wygrzewania. Na wybieg słomiany przeznaczają się 0,5-1 m² na jedną kurę.

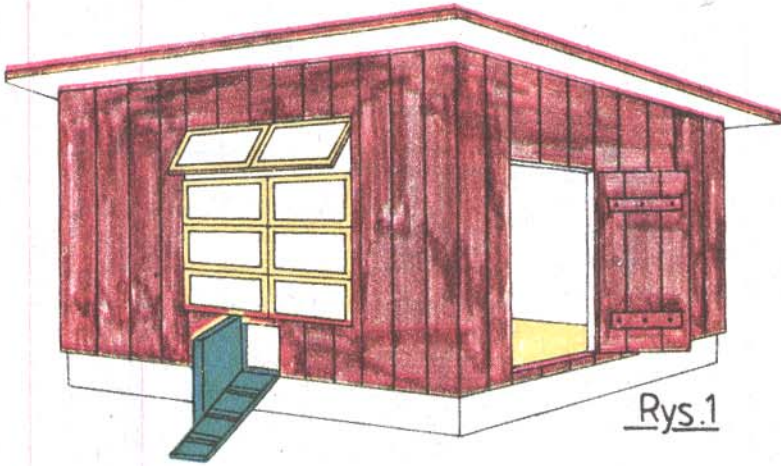
Trzeba tu podkreślić duże znaczenie ściółki usuwanej z kurnika w celu nawożenia działki.

Pomieszczenie dla kur musi być suche, widne i ciepłe, bez przeciągów, widok nieskomplikowanego kurnika pokazany został na rys. 1. Wielkość kurnika zależna jest od przewidywanej liczby hodowanych kur, przeważnie przeznaczają się 1 m² kurnika dla 3-4 kur. Do budowy kurnika na działce najlepiej użyć drewna, gdyż kurniki budowane z cegieł i pustaków betonowych są na ogół zimne i wilgotne. Drewniany szkielet kurnika wykonuje się z krawędziaków (rys. 2) i umieszcza na betonowej podmurówce, w której zabetonowane są stalowe kotwy służące do trwałego umocowania szkieletu. Gotowy szkielet kurnika objają się deskami obustronnie tak dokładnie, aby do wnętrza nie przenikał wiatr i deszcz. Przestrzeń pomiędzy zewnętrznym i wewnętrznym szalunkiem można wypełnić mieszaniną szklanej waty, trocin, czystego żużlu, igliwia lub innych dostępnych materiałów, np. plew jęczmiennych. Materiały te należy najpierw wymieszać ze sproszkowanym wapnem, dodając do tego szklanej stłuczki co zapobiega gnieźdzeniu się myszy. Wewnętrzny szalunek kurnika może być tylko pobielony. Można go również otynkować, ale do wysokości około 1 m trzeba stosować zaprawę ze zwiększoną ilością cementu aby zabezpieczyć tynk przed wydziobaniem przez kury.

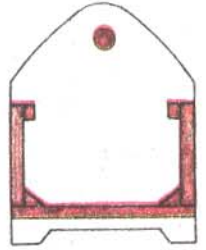
Dach ze względu na prostotę może być wykonany jako jednospadowy i może stanowić zarazem sufit, jednakże krokwie od spodu należy oszalować. Lepiej jednak wykonać oddzielny strop a przestrzeń między stropem i dachem wypełnić słomą co znacznie ociepla kurnik i zapobiega zawilgoceniu stropu. Jako pokrycie dachowe można zastosować papę, eternit, blachę itp.

Aby uniknąć przeciągów wejście dla kur robimy w tej samej ścianie co okno, drzwi wejściowe powinny być także w pobliżu na tej samej ścianie lub na bocznej ścianie w pobliżu okna. Jeszcze lepiej wykonać kurnik z przedścionkiem, jak na rys. 4, przez co uzyskujemy dodatkowe pomieszczenie do przechowywania i przygotowywania karmy, a dodatkowo zapobiega się w ten sposób wyzębieniu kurnika drzwiami.

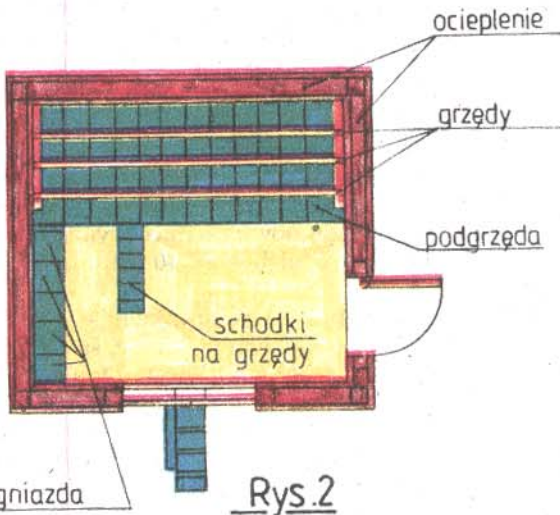
Drzwi do kurnika o wymiarach około 70×170 cm powinny otwierać się na zewnątrz. Wysokość kurnika powinna wynosić około 180-200 cm. Otwór wybiegowy dla kur ma wymiary 25×30 cm i od strony wiejących

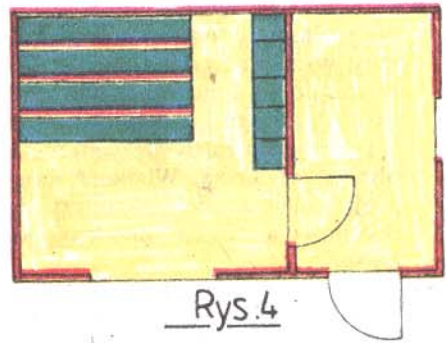
Rys.1

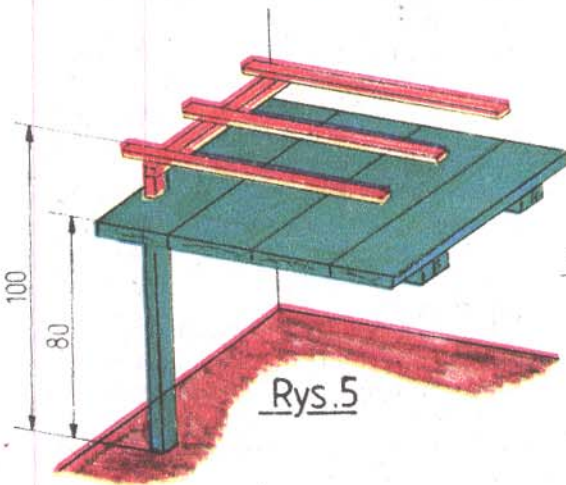
Rys.6

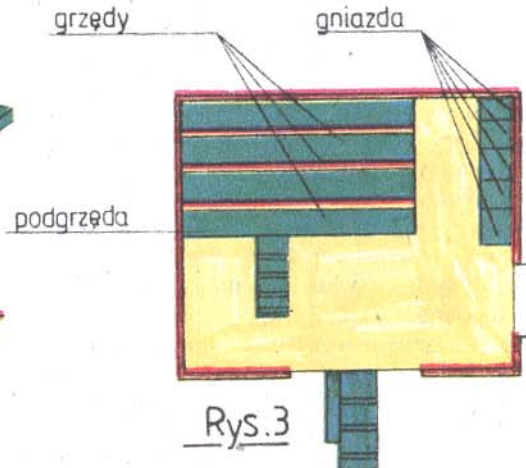
Rys.2

Rys.4

Rys.5

Rys.3

wiatrów należy wykonać osłonę jak to pokazano na rys. 1. Jako pomost może posłużyć szeroka deska, na której można przymocować co kilkanaście centymetrów listewki.

Okna a także wejście dla kur powinno być skierowane w stronę południowo-wschodnią lub południową. Powierzchnia okna powinna wynosić około 1/5 powierzchni podłogi. Okno musi być umieszczone nisko, około 30–50 cm nad podłogą, górna część okna powinna być otwierana co umożliwi wietrzenie kurnika.

Takie wietrzenie może być nie wystarczające, lub w pewnych okresach powodować przeciągi, dlatego należy stosować urządzenia wentylacyjne odprowadzające nadmiar wilgoci z kurnika a jednocześnie nie powodujące przeciągów. Stosuje się zatem kanały wywiewne odprowadzające zużyte powietrze z budynku oraz kanały nawiewne doprowadzające świeże powietrze.

Kanały wywiewne trzeba zrobić ze szczelnie dopasowanych desek, dolny otwór kanału umieszcza się około 40 cm nad powierzchnią podłogi, natomiast górny koniec kanału musi wystawać ponad dach. Dla zabezpieczenia przed opadami kanał trzeba zakończyć daszkiem i dodatkowo wyposażać w poprzeczną zasuwę w celu regulacji przepływu powietrza. Wielkość kanału (przekrój) zależy jest także od liczby kur, przyjmuje się 10 cm² przekroju kanału na 1 kurę.

Kanały nawiewne wbudowuje się w ścianę kurnika, umieszczając otwór wlotowy na zewnątrz, na wysokości podłogi, a otwór wylotowy wewnątrz kurnika, nie niżej niż 120 cm. Wylot wyposaża się także w klapę regulującą przepływ powietrza.

Podłoga w kurniku powinna się znajdować 20–30 cm powyżej terenu, musi ona być utwardzona ceglami lub betonem, ale wtedy należy stosować głęboką ściółkę. Można też zastosować podłogę drewnianą.

W wyposażeniu kurnika muszą się znajdować: grzędę, gniazda, naczynia do karmienia i pojenia kur. Ponieważ kury na działce przebywają w kurniku niemal cały czas, dlatego grzędę (patrz tabela 2) należy wykonać z podgrzędą (rys. 5). Podgrzędą zapobiega brudzeniu ściółki oraz zabezpiecza kury przed przeciągami. Wykonuje się ją z desek lekko nachylonych w stosunku do podłogi, co ułatwia czyszczenie, przy czym podgrzęd-

Tabela 2

Grzędę dla kur i kurcząt

Wymiary wyposażenia kurnika	Kurczęta	Kury
	wymiary w cm	
Odległość od ściany	20	30–35
Odstęp między grzędami	15–20	30
Długość grzędę na 1 sztukę	12–15	18–20
Przekrój: szerokość	4	5
Przekrój: wysokość	3	4

da powinna wystawać około 20 cm poza skrajną grzędę.

Na rysunkach 2 i 3 pokazane są różne sposoby umieszczenia grzęd i gniazd dla niosek, grzędę z rys. 2 można przymocować do listew przybitych do ścian kurnika, natomiast grzędę z rys. 3 trzeba umieścić na rusztowaniu przedstawionym na rys. 5.

Kurnik z przedsionkiem (rys. 4) ma dodatkową zaletę umożliwiającą wybieranie jaj z gniazd bez wchodzenia do kurnika, przez otwory umieszczone w ścianie działowej z przedsionkiem. Na jedno gniazdo otwarte przewiduje się cztery kury nioski, pojedyncze gniazdo powinno mieć wymiary: szerokość 30 cm, głębokość 40 cm i wysokość 35 cm.

Do wyposażenia kurnika należą także naczynia do zadawania karmy, są to najczęściej długie skrzynki-korytka łatwe do przenoszenia. Można je zrobić wg rys. 6.

Poidła należy wykonać z materiałów łatwych do czyszczenia. Na 1 kurę przeznaczają się 1 cm brzegu poidła.

W okresie jesienno-zimowym, dla zwiększenia produkcji jaj, przedłuża się dzień przez sztuczne oświetlenie kurników, o ile na działce jest sieć elektryczna. Oświetlenie rozpoczyna się w październiku i przez całą zimę utrzymuje się dzień przedłużony do 12–14 godzin. Światło zapalać należy przed świtem lub po zmroku. Należy je gasić stopniowo, ażeby kury mogły ulokować się na grzędzie przed całkowitym zgaszeniem światła. Natężenie światła potrzebne do oświetlania kurników wynosi 4,5 – 5,5 W na 1 m² podłogi.

W opisie tym bardzo skrótowo podano podstawowe informacje potrzebne przy budowie kurnika, całkowicie pomijając żywienie kurcząt i kur dorosłych ponieważ na ten temat istnieje dużo i stosunkowo łatwo dostępnej literatury.

Stefan Zbudniewek